МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра теорії та практики перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Ірина ЛОМАЧИНСЬКА
«__» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія перекладу»

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Спеціалізація:	В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма:	«Переклад з англійської мови та другої іноземної українською»

ОНУ
2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія перекладу». Одеса: ОНУ, 2026. – 17 с.

Розробник: Людмила ЯРОВЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № 1 від «25» серпня 2026 р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга ГРИНЬКО)
(підпис)

Погоджено із гарантом ОПП «Переклад з англійської мови та другої іноземної українською»
Гарант ОПП _____ (Анжела БОЛДИРЕВА)
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології
Протокол № 1 від «25» серпня 2026 р.
Голова НМК _____ (Олена ГРИГОРОВИЧ)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № ____ від «____» _____ 20___ р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга ГРИНЬКО)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
Протокол № ____ від «____» _____ 20___ р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга ГРИНЬКО)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>очна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="15">Загальна кількість:
кредитів – 4

годин – 120

змістових модулів – 2</td><td rowspan="15">Галузь знань
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність
В11 Філологія

Спеціалізація
В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

ОПП
«Переклад з англійської мови та другої іноземної українською»

Рівень вищої освіти:
другий (магістерський)</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>32 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>8 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>80 год.</td><td>108 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма підсумкового контролю: іспит</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія перекладу» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну базу перекладача. Теорія перекладу є синтезуючою лінгвістичною дисципліною, яка передбачає наявність у здобувачів достатньої обізнаності як у різних мовознавчих науках, так і певних фонових знань з географії, історії, культури та суспільного життя англомовних країн. Програма становить собою лекційний курс, у якому викладено основні положення та напрями розвитку теорії перекладу, теоретичні підходи до перекладу в наукових працях вітчизняних і зарубіжних авторів, білінгвальну природу та механізм перекладу. Значну увагу приділено процесу перекодування мовленнєвого або текстового матеріалу з однієї мови на іншу.

Мета навчальної дисципліни – формування загальних і фахових компетентностей здобувачів, мотивації до здійснення професійної діяльності з урахуванням світового та вітчизняного досвіду, поглиблення їхньої теоретичної бази та вироблення навичок перекладацького аналізу різножанрових текстів, а також формування уявлення про складну і діалектично суперечливу природу перекладу та вміння виявляти проблемні аспекти відтворення тексту цільовою мовою з урахуванням особливостей зіставлюваних мов.

Завдання навчальної дисципліни:

– ознайомити здобувачів з теоретичними засадами перекладознавства;

– сформувати вміння аналізувати способи передання змісту оригіналу та трансформаційні процеси, які мають місце при його відтворенні мовою перекладу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

інтегральної: здатність розв’язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

а) загальних (ЗК):

ЗК 2 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3 Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 14 Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності в навчальній, науковій і професійній діяльності, зокрема під час використання джерел, даних, цифрових технологій і засобів штучного інтелекту, усвідомлюючи етичну відповідальність за достовірність, авторство та вплив результатів досліджень.

б) фахових (ФК):

ФК 4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17 Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

– основні закономірності перекладацької діяльності, особливості процесу перекладу, етапи та моделі перекладу;

– основні види перекладацьких відповідностей і трансформацій;

– правила дотримання лексичних, граматичних, синтаксичних і стилістичних норм у перекладі;

– основні способи досягнення еквівалентності в перекладі;

вміти:

– використовувати отримані теоретичні знання під час розв’язання конкретних перекладацьких завдань;

– визначати спосіб перекладу залежно від жанрово-стилістичної належності тексту та контекстуальної ситуації;

– доводити доцільність / недоцільність перекладацького рішення та пропонувати власне перекладацьке рішення;

– ставити дослідницькі завдання;

бути здатним:

– використовувати методи і знання теорії перекладу для власного інтелектуального розвитку, підвищення культурного рівня та професійної компетентності;

– аргументовано пояснювати сутність перекладознавчих понять і категорій, вільно користуватися спеціальною термінологією;

– дотримуватися принципів академічної доброчесності під час роботи з джерелами та цифровими інструментами.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об’єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 4: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;

Ціль 8: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;

Ціль 16: сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу. Еквівалентність при перекладі. Семантичний та прагматичний аспекти перекладу.

Тема 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних наук. Переклад як мистецтво і як наука.

Зв’язок теорії перекладу з іншими лінгвістичними та екстралінгвістичними науками. Понятійний апарат. Засоби дослідження. Переклад як засіб міжмовної комунікації.

Тема 2. Види перекладу.

Жанрово-стилістична класифікація (художній, інформативний переклад). Психолінгвістична класифікація (усний, письмовий, машинний переклад). Основні види перекладу за функціональною та комунікативною спрямованістю, способом сприйняття та оформлення (зорово-письмовий, зорово-усний,

письмовий переклад на слух, усний переклад на слух). Особливості перекладу і вимоги до перекладача залежно від різновиду перекладу. Необхідність і засоби транскодування тексту.

Тема 3. Роль і місце перекладача у процесі перекладу.

Сфера діяльності перекладача. Двоїста функція перекладача. Перекладацькі стратегії.

Тема 4. Сучасні теорії перекладу.

Трансформаційний, денотативний та комунікативний підходи.

Тема 5. Проблема еквівалентності при перекладі.

Повна та часткова еквівалентність. Типи еквівалентності (динамічна, формальна та комунікативна). Місце кожного з типів еквівалентності залежно від виду перекладу. Рівні еквівалентності.

Тема 6. Семантичний аспект перекладу.

Закономірні відповідності при перекладі. Еквівалентні відповідності. Варіантні та оказіональні відповідності. Роль контексту в декодуванні семантичного наповнення речення. Типи контексту. Загроза буквального перекладу.

Тема 7. Прагматичний аспект перекладу.

Стилістична компенсація при перекладі художнього тексту.

Тема 8. Принцип понятійної компенсації.

Прийоми адаптації тексту вихідної мови до тексту мови перекладу.

Тема 9. Принцип перекладності.

Проблема денотативної еквівалентності. Теорія картини світу: загальне і специфічне у відображенні світу мовними засобами.

Змістовий модуль 2. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.

Тема 10. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі.

Різні класифікації лексичних трансформацій. Конкретизація та диференціація значень; генералізація значень; антонімічний переклад; модуляція; компенсація; цілісне перетворення.

Тема 11. Граматичні трансформації при перекладі.

Транспозиція (пермутація); заміни (заміни словоформ, частин мови, членів речення, типів речень, синтаксичних зв’язків). Додавання. Опущення.

Тема 12. Денотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу.

Денотативний компонент значення слова. Засоби передачі денотативного значення мовою перекладу.

Тема 13. Конотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу.

Конотативний компонент значення слова. Засоби передачі конотативного значення мовою перекладу.

Тема 14. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.

Різні класифікації реалій. Чинники, що впливають на вибір способу передачі реалій у процесі перекладу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу. Еквівалентність при перекладі. Семантичний та прагматичний аспекти перекладу.										
Тема 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних наук. Переклад як мистецтво і як наука.	6	2			4	8				8
Тема 2. Види перекладу.	6	2			4	9	1			8
Тема 3. Роль і місце перекладача у процесі перекладу.	8	2			6	8				8
Тема 4. Сучасні теорії перекладу.	10	4			6	9	1			8
Тема 5. Проблема еквівалентності при перекладі.	10	4			6	9	1			8
Тема 6. Семантичний аспект перекладу.	8	2			6	9	1			8
Тема 7. Прагматичний аспект перекладу.	8	2			6	9	1			8
Тема 8. Принцип понятійної компенсації.	8	2			6	9	1			8
Тема 9. Принцип перекладності.	8	2			6	8				8
Разом за змістовим модулем 1	72	22			50	78	6			72
Змістовий модуль 2. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.										
Тема 10. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі.	11	2	3		6	10	1	1		8
Тема 11. Граматичні трансформації при перекладі.	11	2	3		6	10	1	1		8

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 12. Денотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу.	8	2			6	6				6
Тема 13. Конотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу.	8	2			6	6				6
Тема 14. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.	10	2	2		6	10	2			8
Разом за змістовим модулем 2	48	10	8		30	42	4	2		36
Усього годин	**120**	**32**	**8**		**80**	**120**	**10**	**2**		**108**

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 2. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.			
1	**Тема 10.** Лексичні трансформації. Вправи, порівняльний аналіз, обговорення прикладів здобувачів.	3	1
2	**Тема 11.** Граматичні трансформації. Вправи на заміни, аналіз, обговорення прикладів.	3	1
3	**Тема 14.** Реалії. Прийоми перекладу, порівняльний аналіз, обговорення прикладів.	2	
Усього годин		**8**	**2**

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу. Еквівалентність при перекладі. Семантичний та прагматичний аспекти перекладу.			
1	**Тема 1.** Переклад як засіб міжмовної комунікації. Вид роботи: доповідь.	4	8
2	**Тема 2.** Види перекладу. Вид роботи: реферат.	4	8
3	**Тема 3.** Роль і місце перекладача у процесі перекладу. Сфера діяльності перекладача. Вид роботи: доповідь.	6	8
4	**Тема 4.** Сучасні теорії перекладу (трансформаційний, денотативний та комунікативний підходи). Вид роботи: доповідь.	6	8
5	**Тема 5.** Проблема еквівалентності при перекладі. Типи еквівалентності. Вид роботи: доповідь.	6	8
6	**Тема 6.** Семантичний аспект перекладу. Закономірні відповідності при перекладі. Роль контексту в декодуванні семантичного наповнення оригіналу. Типи контексту. Загроза буквального перекладу. Вид роботи: реферат.	6	8
7	**Тема 7.** Прагматичний аспект перекладу. Стилістична компенсація при перекладі. Вид роботи: доповідь.	6	8
8	**Тема 8.** Принцип понятійної компенсації. Вид роботи: реферат.	6	8
9	**Тема 9.** Принцип перекладності. Денотативна еквівалентність. Вид роботи: доповідь.	6	8
Разом за змістовим модулем 1		50	72
Змістовий модуль 2. Перекладацькі трансформації. Лексичні та граматичні трансформації. Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій.			
10	**Тема 10.** Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації при перекладі. Різні класифікації лексичних трансформацій. Вид роботи: доповідь.	6	8
11	**Тема 11.** Граматичні трансформації при перекладі. Вид роботи: реферат.	6	8
12	**Тема 12.** Денотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу. Вид роботи: доповідь.	6	6
13	**Тема 13.** Конотативний компонент значення та засоби його передачі мовою перекладу. Вид роботи: доповідь.	6	6
14	**Тема 14.** Безеквівалентна лексика. Особливості перекладу реалій. Вид роботи: реферат.	6	8
Разом за змістовим модулем 2		30	36
Усього годин		**80**	**108**

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи	Назва курсу	Посилання
Udemy	Translation Career Course	https://www.udemy.com/course/translation-career-course/

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова»:
https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– словесні методи: лекція, пояснення, бесіда;

– наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи;

– практичні методи: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет, дискусія, виконання самостійних та аудиторних тренувальних завдань, порівняльний аналіз оригіналів і перекладів.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усні відповіді та обговорення прикладів на практичних заняттях, доповіді та реферати в межах самостійної роботи (до 10 балів за кожний змістовий модуль).

Періодичний контроль: письмова контрольна робота за матеріалом змістового модуля 1 (20 балів) і письмова контрольна робота за матеріалом змістового модуля 2 (20 балів).

Підсумковий контроль: іспит, який оцінюється в 40 балів.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид контролю	Кількість балів
Робота на практичних заняттях і завдання самостійної роботи (за кожний змістовий модуль)	Від 0 до 10 балів
Письмова контрольна робота за змістовим модулем 1	Від 0 до 20 балів
Письмова контрольна робота за змістовим модулем 2	Від 0 до 20 балів

Вид контролю	Кількість балів
Іспит	Від 0 до 40 балів

Вид контролю	Бали	Критерії
Робота на практичних заняттях і завдання самостійної роботи (за змістовий модуль)	9–10	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань; виявляє цінні творчі ідеї.
	8	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал, виявляючи творчий підхід; припускається однієї-двох несуттєвих помилок.
	6–7	Здобувач припускається двох і більше суттєвих помилок у поданні матеріалу; відповідь недостатньо повна й систематизована.
	4–5	Здобувач демонструє лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
	0–3	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, або роботу не виконано.
Письмова контрольна робота за змістовим модулем (1 або 2)	18–20	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань; виявляє цінні творчі ідеї.
	15–17	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал, виявляючи творчий підхід; припускається однієї-двох несуттєвих помилок.
	12–14	Здобувач припускається двох і більше суттєвих помилок у поданні матеріалу; відповідь недостатньо повна й систематизована.
	7–11	Здобувач демонструє лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
	0–6	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, або роботу не виконано.
Іспит	36–40	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань; виявляє цінні творчі ідеї.
	30–35	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал, виявляючи творчий підхід; припускається однієї-двох несуттєвих помилок.
	24–29	Здобувач припускається двох і більше суттєвих помилок у поданні матеріалу; відповідь недостатньо повна й систематизована.
	14–23	Здобувач демонструє лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
	0–13	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, або роботу не виконано.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов’язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так і викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання до підсумкового контролю

1. Яке місце посідає теорія перекладу серед інших лінгвістичних дисциплін?
2. Чи є переклад мистецтвом, наукою, чи тим і іншим одночасно?
3. Як теорія перекладу пов’язана з іншими лінгвістичними науками (мовознавством, стилістикою, семантикою)?
4. Як теорія перекладу пов’язана з екстралінгвістичними науками (психологією, культурологією, соціологією)?
5. Які основні поняття і категорії становлять понятійний апарат перекладознавства?
6. Якими засобами і методами послуговується теорія перекладу у своїх дослідженнях?
7. Чому переклад вважають засобом міжмовної та міжкультурної комунікації?
8. У чому полягає жанрово-стилістична класифікація перекладу (художній та інформативний переклад)?
9. У чому полягає психолінгвістична класифікація перекладу (усний, письмовий, машинний)?
10. Які основні види перекладу виокремлюють за функціональною і комунікативною спрямованістю?
11. Які види перекладу виокремлюють за способом сприйняття і оформлення тексту (зорово-письмовий, зорово-усний, письмовий на слух, усний на слух)?
12. Які особливості перекладу і вимоги до перекладача залежно від різновиду перекладу?
13. Чому виникає потреба у транскодуванні тексту і якими засобами воно здійснюється?
14. Яка сфера діяльності перекладача і в чому полягає її специфіка?
15. У чому виявляється двоїста функція перекладача в процесі перекладу?
16. Які перекладацькі стратегії існують і за якими критеріями їх обирають?
17. Яку роль відіграє перекладач як посередник міжмовної комунікації?
18. У чому суть трансформаційного підходу в сучасних теоріях перекладу?

19. У чому суть денотативного підходу в сучасних теоріях перекладу?

20. У чому суть комунікативного підходу в сучасних теоріях перекладу?

21. У чому полягає проблема еквівалентності при перекладі?

22. Чим відрізняється повна еквівалентність від часткової?

23. Які типи еквівалентності виокремлюють: динамічну, формальну та комунікативну?

24. Як тип еквівалентності залежить від виду перекладу?

25. Які рівні еквівалентності виокремлюють у перекладознавстві?

26. Що таке закономірні відповідності в семантичному аспекті перекладу?

27. Що таке еквівалентні відповідності при перекладі?

28. Чим відрізняються варіантні відповідності від оказіональних?

29. Яку роль відіграє контекст у декодуванні семантичного наповнення речення і які типи контексту існують?

30. У чому полягає загроза буквального перекладу і як її уникнути?

31. У чому полягає прагматичний аспект перекладу?

32. Як здійснюється стилістична компенсація при перекладі художнього тексту?

33. У чому суть принципу понятійної компенсації при перекладі?

34. Якими прийомами текст вихідної мови адаптують до тексту мови перекладу?

35. У чому суть принципу перекладності і де його межі?

36. У чому полягає проблема денотативної еквівалентності при перекладі?

37. Що таке мовна картина світу і як у ній співвідносяться загальне та специфічне?

38. Що таке перекладацькі трансформації, чому їх застосовують і як їх класифікують?

39. Що таке конкретизація і диференціація значень як лексичні трансформації?

40. Що таке генералізація значень як лексична трансформація?

41. У чому суть антонімічного перекладу як виду лексичної трансформації?

42. У чому суть модуляції, компенсації та цілісного перетворення як лексичних трансформацій?

43. Що таке транспозиція (пермутація) як граматична трансформація?

44. Як здійснюються граматичні заміни словоформ і частин мови при перекладі?

45. Як здійснюються граматичні заміни членів речення, типів речень та синтаксичних зв’язків?

46. Що таке додавання і опущення як граматичні трансформації?

47. Що таке денотативний компонент значення і якими засобами він передається мовою перекладу?

48. Що таке конотативний компонент значення і якими засобами він передається мовою перекладу?

49. Що таке безеквівалентна лексика і як класифікують реалії?

50. Які чинники впливають на вибір способу передачі реалій у процесі перекладу?

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль				Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
ПР	КР 1	ПР	КР 2		
10	20	10	20	40	**100**

ПР – робота на практичних заняттях і завдання самостійної роботи; КР 1, КР 2 – письмові контрольні роботи за змістовими модулями (періодичний контроль).

Сума балів = ЗМ 1 (10 + 20) + ЗМ 2 (10 + 20) + іспит = 30 + 30 + 40 = 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	**A**	відмінно	зараховано
85–89	**B**	добре	
75–84	**C**		
70–74	**D**	задовільно	
60–69	**E**		
35–59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання для загальної оцінки за навчальною дисципліною

Оцінка за національною шкалою	**Теоретична підготовка**	**Практична підготовка**
	Здобувач освіти	
90–100 / відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань перекладознавства, використовуючи основну та додаткову літературу; вільно користується спеціальною термінологією; виявляє цінні творчі ідеї.	самостійно й аргументовано визначає спосіб перекладу залежно від жанрово-стилістичної належності тексту; обґрунтовує доцільність перекладацьких рішень і трансформацій; пропонує власні вдалі перекладацькі рішення.
75–89 / добре	достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал, виявляючи творчий підхід; припускається однієї-двох несуттєвих помилок.	правильно виконує більшість практичних завдань; має стійкі навички перекладацького аналізу, проте окремі рішення недостатньо обґрунтовані.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
60–74 / задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; припускається двох і більше суттєвих помилок; відповідь недостатньо повна й систематизована.	виконує практичні завдання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички перекладацького аналізу.
35–59 / незадовільно з можливістю повторного складання	демонструє лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань; виконує окремі завдання лише за допомогою викладача.
0–34 / незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Примітка: максимальна кількість балів за кожним видом роботи вказана в п. 12.

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Яровенко Л. С. Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія перекладу» Одеса : ОНУ, 2026. 16 с.
2. Яровенко Л. С. Силабус навчальної дисципліни «Теорія перекладу» Одеса, 2025. 5 с.
3. Яровенко Л. С. Теорія перекладу : метод. посіб. для здобувачів вищої освіти (магістерського) рівня. Одеса : ОНУ, 2021. 86 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Теорія перекладу : для студентів 3–4 курсів ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спеціальністю 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики перекладу ; авт.-упоряд. О. А. Кальниченко]. Харків : Вид-во НУА, 2020. 126 с.
2. Pym A. Exploring Translation Theories. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2023. 256 p.

Додаткова

4. Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу : навч. посіб. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
5. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
6. Newmark P. A Textbook of Translation. London : Longman, 2006. 292 p.
7. Nord C. Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2018.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліографічна база з перекладознавства BITRA. URL: https://aplicacionesua.cpd.ua.es/tra_int/usu/buscar.asp?idioma=en

2. Handbook of Translation Studies Online (HTS Online). URL: https://benjamins.com/online/hts

3. The Journal of Specialised Translation (JoSTrans) : науковий журнал з перекладу у відкритому доступі. URL: https://www.jostrans.org/

Додаток 1

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теорії та практики перекладу

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: В11 Філологія
Спеціалізація: В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма: «Переклад з англійської мови та другої іноземної українською»
Навчальна дисципліна: «Теорія перекладу»
Семестр: 1-й

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ___

1. Теоретичне питання з тематики «Теорія перекладу в ряді інших лінгвістичних дисциплін. Роль і місце перекладача в процесі перекладу» (0–10 балів).

2. Теоретичне питання з тематики «Перекладацькі трансформації. Безеквівалентна лексика» (0–10 балів).

3. Практичне завдання: аналіз перекладацьких трансформацій і способів передачі безеквівалентної лексики у фрагменті перекладу з обґрунтуванням перекладацьких рішень (0–20 балів).